

FAIRY PAINTING

PUCK BAURDOUX

INHOUDSOPGAVE

- WAAROM HEB IK DIT ONDERWERP UITGEKOZEN?
- WAT IS FAIRY PAINTING?
- WAAROM ONTSTOND DEZE STROMING EIND NEGENTIENDE EEUW?
- WAAROM SPROOKJES ALS ONDERWERP?
- WAT IS HET BEKENDSTE WERK/WIE IS DE BEKENDSTE KUNSTENAAR?
- WAT KWAM ER NA FAIRY PAINTING?
- BRONVERMELDING

Waarom heb ik dit onderwerp uitgekozen?

Toen ik te horen kreeg dat we een scriptie moesten schrijven, had ik van tevoren al een paar ideeën. Ik had de illustrator Edward Gorey als mogelijk onderwerp, of ik kon schrijven over illustratie in het algemeen. Ik overweeg zelf om na de Wackers een carrière in illustratie te beginnen, dus het leek mij een logische keuze om een scriptie te schrijven over hetzelfde onderwerp. Ik vond het alleen lastig om een bepaalde categorie in illustratie te kiezen. Er is nogal veel te vertellen, en als ik er in het algemeen over zou schrijven ben ik er wel meer dan tien bladzijdes aan kwijt. Het sprookjesgenre was echter mijn eerste keuze. Ik heb me altijd geïnteresseerd in sprookjes en mythes, en als klein kind was ik dol op sprookjesverhalen. Ik vond het altijd leuk om me in een compleet verzonnen wereld te verdiepen, omdat alles dan mogelijk is. Ik lees ook het liefst fictie, en mijn favoriete films en series bevatten allemaal in ieder geval wat elementen van fantasie en mysterie.

Wat ik nu moest bedenken is hoe ik sprookjes zou kunnen verbinden met iets of iemand uit de kunstwereld. Toen kwam ik op de Fairy School, en Fairy Painting. Ik had niet eerder van deze stroming gehoord, maar ik herkende de stijl van de schilderijen wel. Het was niet iets wat mij aansprak op het eerste gezicht. Ik geef eerder de voorkeur aan een sterkere toets, met veel verf en gedurfde streken. Fairy Painting is daarentegen erg priegelig en precies. Ik ging me in deze obscure stroming verdiepen, en hoe meer ik er over leerde hoe interessanter ik het vond. Het is eigenlijk wel een vak apart om dit soort schilderijen te maken. Ik zou het bijna als monnikenwerk kunnen omschrijven. Even boeiend als de kunst zelf, vond ik de gebeurtenissen die eromheen plaatsvonden. Het Victoriaanse Engeland is iets waar ik voorafgaand aan dit onderzoek al veel over had gelezen, en deze stroming die in Victoriaans Engeland voorkwam gaf me een nieuw perspectief op deze welbekende periode in de geschiedenis.

Wat is Fairy Painting?

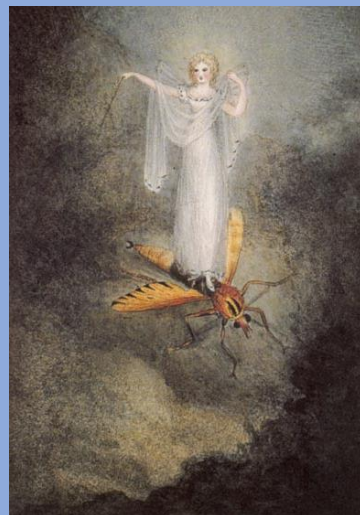

Fairy Funeral – John Anster Fitzgerald

Fairy Painting is een genre binnen het schilderen en de illustratie. Het bevat afbeeldingen van sprookjes en mythische verhalen, vaak extreem gedetailleerd met overdadige versiering. Fairy Paintings zijn afkomstig uit Engeland, specifiek uit de Victoriaanse periode (1840-1890). Veel schilders verwerkten hiervoor wel eens een sprookjesachtig figuur in hun werken, maar een groep schilders specialiseerde zich in Fairy Painting, en maakte ook niets anders. Deze groep kreeg de naam 'Fairy School'. De schilderijen zijn vaak bizar, en bevatten vreemde details. Het lijkt een hallucinatie die tot leven is gekomen op het doek. Het zijn sprookjes die als onderwerp worden gebruikt, maar deze werken zijn niet per se bedoeld voor kleine kinderen. De vrouwen worden soms suggestief afgebeeld. De beestjes en elfjes komen niet heel vriendelijk over, eerder dreigend met kleine stokken en nootjes als wapens. De algemene sfeer is serieus, soms bijna somber.

A Fairy Tale – Arthur Wardle
Jane

The Moth Fairy – Amelia
Murray

Waarom ontstond deze stroming eind negentiende eeuw?

Fairy Painting heeft veel invloeden en oorzaken, economisch en cultureel.

Een stroming uit het begin van de negentiende eeuw kan uitleggen hoe Fairy Painting tot stand kwam: de romantiek.

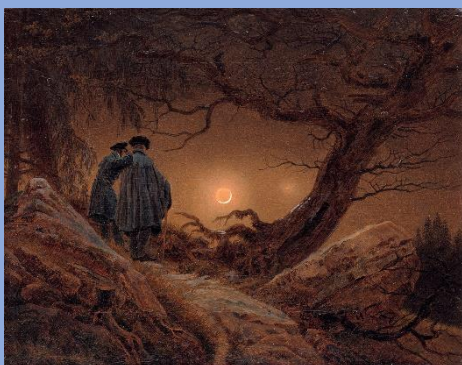
De romantiek had als kern het terugkeren naar een simpelere tijd, weg van de drukke stad en industrialisatie. Dit komt tot uiting in de schilderijen uit deze stroming, die zich vaak afspelen in de natuur. De nadruk ligt op de emoties van de schilder zelf, en creëert vaak een nostalgische sfeer in de schilderijen. Diezelfde nadruk kan later terug worden gevonden in het expressionisme.

Een stroming die sterk was beïnvloed door Fairy Painting was die van de prerafaëlieten. Deze beweging vond in dezelfde tijd plaats, en was ook van mening dat het Engelse volk terug moest keren naar de eenvoud, die bestond voor het leven van Rafaël. Ze zetten zich af tegen de conservatieve Royal Academy of Arts, die strenge regels had binnen het vak van schilderen. De prerafaëlieten keken ter inspiratie naar onder andere Vlaamse primitieven en waardeerden de naïviteit van de verhoudingen en vormen, en hoe de kunstenaars hun eigen intuïtie volgden.

Deze drie stromingen hebben veel raakvlakken. Wat Fairy Painting gemeen heeft met de romantiek is die wens van het terugkeren naar simpelere tijden. De schilderstijlen lijken ook op elkaar; sfeervol licht, zachte vormen, geromantiseerde taferelen.

De fairy paintings komen sterk overeen met de kunst van de prerafaëlieten in de manier van schilderen, maar waar ze verschillen is in de onderwerpkeuze. Bij fairy paintings werden sprookjes en mythische verhalen als bron gebruikt, en de prerafaëlieten gebruikten Bijbelse taferelen als inspiratie.

De tweede stroming kreeg hierover ook kritiek, aangezien heilige figuren niet 'ten schande' gebracht mochten worden door ze af te beelden.

Voorbeeld uit de Romantiek

'Zwei Männer in Betrachtung des Mondes'

Caspar David Friedrich

Voorbeeld van de prerafaëlieten

'The Beloved (The Bride)'

Dante Gabriel Rossetti

Waarom waren deze idealen zo algemeen in de negentiende eeuw?

Het Victoriaanse Engeland was machtig en invloedrijk. Het Britse rijk breidde zich alsmaar sneller uit, en door revolutionaire vooruitgang in transport en communicatie werd het steeds makkelijker om wereldwijde macht te behouden. Er was sprake van vele wetenschappelijke doorbraken, waaronder de evolutietheorie van Charles Darwin. In deze welvarende tijd was Engeland het cultuurcentrum in Europa, en kon de kunst zich makkelijk ontwikkelen.

Het Engelse volk kreeg na de overheersing van het rationalisme in de Georgian periode meer waardering voor het mystieke en romantische. Het volk begon in opstand te komen tegen het parlement, en eiste een meer democratisch systeem. In de kunst zien we deze vooruitgang in vrijheid en individualiteit terug, beginnend met het impressionisme. In tegenstelling tot de realistische en soms statische kunstwerken die hiervoor de norm waren, konden schilders zich nu steeds meer uitleven. Spontane composities, frisse kleuren en snelle verfstreken definiëren het impressionisme. Dit breidde zich later uit naar het post-impressionisme, expressionisme en de abstracte kunst. Het was duidelijk dat de kunstenaar nu de vrijheid had om zich op andere manieren te uiten.

De uitvinding van fotografie had grote gevolgen voor de kunst. Het impressionisme nam de momentopname van de foto mee in schilderijen, en er ontstonden losse, dynamische taferelen. De impressionisten namen inspiratie uit het dagelijks uitgaansleven, en focuste zich vooral op de hogere klassen. Zo ontstonden kleurrijke tijdsbeelden, en kunnen we nu zo'n 150 jaar later, door de ogen van deze schilders het eind van de negentiende eeuw bekijken.

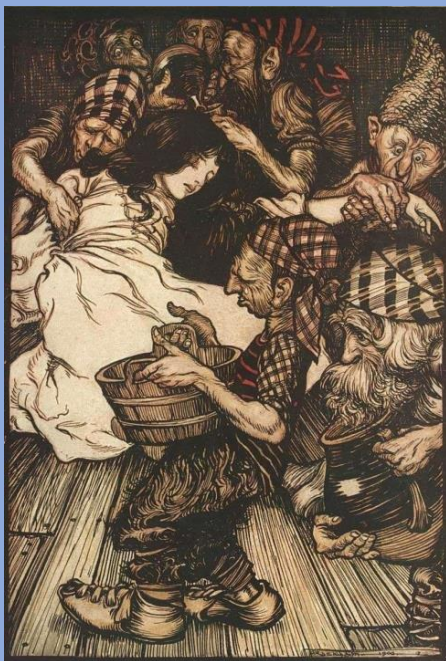
Het is niet verassend dat er in deze periode een afkeer ontstaat tegen de industrialisatie. Het leven in Victoriaans Engeland was zwaar en vermoeiend. Tenminste, voor de armere klassen. In de 19^e eeuw was er een grote kloof aanwezig tussen arm en rijk. De laagste klassen moesten slopende arbeid verrichten om zichzelf en hun familie te kunnen verzorgen. Kinderen werden ook gezien als arbeiders. Hiervoor werkten ze op het platteland, en in het nieuwe industriële Engeland moesten ze samen met de volwassenen in de fabrieken aan de slag. Dit was vaak de enige manier om te kunnen overleven.

Waarom sprookjes als onderwerp?

Eind 19^e eeuw ontstond een opstand tegen de wrede werkomstandigheden van de arbeiders, en hielpen onder andere filantropen mee om deze te verbeteren. De hogere klassen werden geconfronteerd met beelden van kinderen in armoede, en het volk was geschokt. De werkuren werden ingekort, en later werd het onderwijs verplicht. De hervormers in deze beweging waren van mening dat kinderen de 'volwassen wereld' zo lang mogelijk bespaard moest blijven en dat ze een zorgeloze jeugd moesten hebben.

Het is dan voor de hand liggend dat de sprookjesverhalen een opkomst maken, omdat ze zijn geschreven voor kinderen en het kind in ons. Voor vele was het Victoriaanse leven nog steeds zwaar, en een ontsnapping naar een fantasiewereld was zeer welkom.

Deze sprookjesverhalen waren al vele jaren eerder geschreven. De grootste inspiratiebron is de enorme verhalencollectie van de gebroeders Grimm, die eind 19^e eeuw naar het Engels vertaald werd en dus toegankelijk werd gemaakt voor het volk. Voorbeelden zijn Sneeuwwitje en de zeven dwergen, Assepoester, Rapunzel, Hans en Grietje. Wij kennen deze sprookjes waarschijnlijk het best van de Disneyfilms uit de 20^e en 21^e eeuw. Deze animatiefilms hebben echter een grote verandering doorgemaakt sinds het origineel geschreven werd. De gebroeders Grimm schreven hun verhalen duidelijk niet voor het jonge publiek. In de originele versie van Assepoester hakken de stiefzusters hun tenen af om in het glazen schoentje te passen, en worden hun ogen later uitgepikt door vogels. Doornroosje wordt door een koning verkracht en baart twee kinderen, terwijl ze slaapt. In andere sprookjes komen verkrachting, moord en zelfverminking voor. Er zaten vaak seksuele en voyeuristische motieven verwerkt in de sprookjes. Roodkapje is een goed voorbeeld. Het bos waar ze doorheen reist wordt ook wel gezien als een overgang van meisje naar jonge vrouw. Doornroosje en Sneeuwwitje worden beiden in een diepe slaap gekust door een prins.

'Snow White'

Illustratie van Arthur Rackham (1909)

'Sleeping Beauty'

Illustratie van Walter Crane (1882)

De fantaseschilderijen uit de Victoriaanse tijd hebben meer weg van de originele sprookjes. Velen zagen in deze kunstwerken namelijk ook erotische motieven. De reden dat dit soort taferelen niet gecensureerd werd toentertijd, was dat de schilderijen gewoon een uitbeelding waren van sprookjes en fictieve figuren, niet echte mensen. Dit is een typisch voorbeeld van de conservatieve kijk op seks en seksualiteit in de Victoriaanse periode, en hoe men er omheen kon draaien.

Wat is het bekendste werk/wie is de bekendste kunstenaar?

Wat deze kunstwerken ook zo uniek maakte was het oog voor detail. Kunstenaars als Richard Dadd en Leon Bakst creëerde een compleet nieuwe wereld in hun werk, en zagen niets over het hoofd. Op deze manier kon de kijker zich wanen in een sprookjesland.

De beruchtste schilder in is Richard Dadd. Dadd was redelijk bekend, en nadat hij werd toegelaten tot de Royal Academy of arts won hij verscheidende prijzen voor zijn werk. Zijn magnum opus, en misschien ook wel het bekendste schilderij uit deze stroming is 'Fairy-Fellers master stroke'. Dadd heeft er negen jaar aan gewerkt, en het was volgens hem nog steeds niet af. Het is een perfect voorbeeld van de stroming met verwijzingen naar Engelse folklore, extreem gedetailleerde voorstellingen en vreemde verhoudingen.

Dadd was niet berucht vanwege zijn schilderijen. Tijdens een wereldreis raakte hij in Egypte verslaafd aan opium, en was hij ervan overtuigd dat de opium een boodschap aan hem doorgaf van de god Osiris. Nadat hij thuis werd onderzocht door een dokter, ging hij opnieuw op reis met zijn vader. Zijn mentale toestand ging achteruit, zo sterk dat hij in een woedeaanval zijn vader vermoordde en met een mes in stukken hakte.

Richard Dadd werd gearresteerd en opgenomen in een inrichting, waar hij twintig jaar zou verblijven. In deze periode maakte hij zijn schilderijen, waaronder de Fairy-Fellers Master-Stroke. Dit schilderij was namelijk in opdracht gemaakt voor de hoofdadministrateur van deze inrichting.

Dadd heeft een bijbehorend gedicht geschreven waarin hij ieder personage in het schilderij een naam en een achtergrondverhaal geeft.

In de bovenste helft van het schilderij staan twee figuren, allebei met een kroon. Dit zijn Oberon de elfenkoning en zijn vrouw Titania. Oberon en Titania zijn afkomstig uit het toneelstuk *A Midsummer Night's Dream* van Shakespeare.

Boven Oberon en Titania staat een groepje mannen. Zij zijn met elkaar verbonden door een bekend brits kinderversje: tinker, tailor, soldier, sailor, rich man, poor man, beggar man and thief. Ze staan niet precies in deze volgorde, maar het is moeilijk te zien wie wat hoort te zijn.

Onderin het schilderij staat de Fairy Feller zelf. Hij hakt een hazelnoot doormidden om een nieuw rijtuig mee te maken voor Koningin Mab. Zij staat heel klein afgebeeld, boven de 'patriarch'; een in verhouding enorme man met een witte baard en een gouden hoed. Er zijn

ook verscheidene wezens afgebeeld: centaurs, nimfen en elfjes. De figuren zelf verschillen soms van elkaar in verhouding. Dit creëert een bizarre vervorming, bijna het effect van een lachspiegel. Al in al is dit schilderij de belichaming van Fairy Painting en wat het inhoudt.

Een paar close-ups van 'Fairy-Feller's Master Stroke.'

Boven: de Fairy Feller.

Rechtsboven: de groep uit het versje en onder hen Oberon en Titania.

Rechts: de Patriarch en Koningin Mab in haar rijtuig.

Wat kwam er na Fairy Painting?

In het begin van de 21^e eeuw bleven sprookjes en mythologie meer op de achtergrond. Na de jaren '70 kwam het genre weer langzaam op, en werd het fantasiegenre een algemeen concept in de samenleving. Fairy Painting is nooit meer op dezelfde manier teruggekomen, maar de invloed die het heeft gehad is duidelijk terug te vinden. Het fantasiegenre heeft zich door de jaren heen ook flink uitgebreid, met films, tv en games die zich afspelen in fictieve werelden.

Het verbaasde me ontzettend wat er allemaal achter dit genre schuilging. Op het eerste gezicht zag ik dromerige, ietwat kitscherige plaatjes met elfjes en prinsessen. Een paar websites en artikels verder kijk ik er nooit meer hetzelfde naar.

Deze stroming fascineert me. Niet alleen door de krankzinnige Richard Dadd (hoewel hij zeker een bonus is), maar ook hoe Fairy Painting zo duidelijk laat zien wat het Victoriaanse Engeland wou en waar het voor stond. Voor velen was dit de ontsnapping uit een wrede wereld. Voor

anderen was dit een nostalgische ervaring, van een tijd voor de industrie en technologie. En dat allemaal, dankzij een kleine collectie sprookjesschilderijen.

BRONVERMELDING

[HTTPS://EN.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/FAIRY_PAINTING](https://en.wikipedia.org/wiki/Fairy_Painting)

[HTTPS://VICTORIANWEB.ORG/PAINTING/FAIRY/INDEX.HTML](https://victorianweb.org/painting/fairy/index.html)

[HTTPS://WWW.THEGUARDIAN.COM/ARTANDDESIGN/2014/AUG/27/JACQUELINE-WILSON-WHY-I-LOVE-FAIRY-PAINTINGS-FITZGERALD-DADD](https://www.theguardian.com/artanddesign/2014/aug/27/jacqueline-wilson-why-i-love-fairy-paintings-fitzgerald-dadd)

[HTTPS://EN.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/VICTORIAN_ERA](https://en.wikipedia.org/wiki/Victorian_Era)

[HTTPS://WWW.ENGLISH-HERITAGE.ORG.UK/LEARN/STORY-OF-ENGLAND/VICTORIAN/](https://www.english-heritage.org.uk/learn/story-of-england/victorian/)

[HTTPS://WWW.NYTIMES.COM/1998/10/23/ARTS/ART-REVIEW-VICTORIAN-ESCAPISM-AND-DENIAL-WITH-THE-FASCINATING-FAIRIES.HTML](https://www.nytimes.com/1998/10/23/arts/art-review-victorian-escapism-and-denial-with-the-fascinating-fairies.html)

[HTTPS://REWIRENEWSGROUP.COM/ARTICLE/2011/03/14/FAIRY-TALE-FEMALE-SEXUALITY/](https://rewirenewsgroup.com/article/2011/03/14/fairy-tale-female-sexuality/)

[HTTPS://ARTUK.ORG/DISCOVER/STORIES/ART-MATTERS-PODCAST-THE-MAGIC-OF-FAIRY-TALES-IN-ART](https://artuk.org/discover/stories/art-matters-podcast-the-magic-of-fairy-tales-in-art)

<https://eclecticlight.co/2017/07/24/richard-dadd-5-the-fairy-fellers-master-stroke/>

[HTTPS://WWW.TATE.ORG.UK/ART/ARTWORKS/DADD-THE-FAIRY-FELLERS-MASTER-STROKE-T00598](https://www.tate.org.uk/art/artworks/dadd-the-fairy-fellers-master-stroke-T00598)

